

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. VII. Autoritatis Secundi Ordinis, in Diœcesanâ Synodo Probationes,
desumptæ ex Testimoniis, quæ significant eos, qui tenebantur convenire
ad Synodum Diœcesanam per Procuratorem, quandò legitimè ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

hac in regione usitatarum. Hujuscæ collectionis primus Canon præcipit omnibus Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis Latinis in Nicofensi Civitate, vel Diœcesi, commorantibus, ad Synodum accedere, quæ celebrabitur die Veneris post Octavam Epiphaniæ, & die Mercurii post Pentecostes Octavam.

Antequam ad alias probationes progrediamur, observare necesse est, Statuta esse Tertii-decimi sæculi variarum Diœcesum, quorum inscriptio locum dat credendi, his in Diœcesibus duas celebrari, per annum, Synodos; quædam enim advertuntur, quæ habitæ dicuntur Hyemali Synodo; quod supponit aliam æstate haberi.

De Synodo Hyemali sermo adhuc habetur in Inscriptione Statutorum GUIDY Episcopi Santonenfis CONCILIOR. TOM. XI. Part. II. pag. 1425.

Idem dicendum de iis, quæ dicuntur facta, aut promulgata, in Synodo Paschali; hoc enim credendi locum dat, aliam alio tempore celebrari. Statuta quoque reperiuntur, quæ dicuntur facta, aut promulgata, in Synodo Sancti Lucae. Hic usus non desit sæculo Decimo-quinto; cum multa extent testimonia hunc usum viguisse Decimo-sexto sæculo. Hæc autem testimonia vel Germaniam spectant, & leguntur in primo & secundo Conciliis Colonienfis; vel Galliam, & leguntur in Conciliis Rothomagensi, Rhemensi & Aquensi.

Primum Concilium Colonienfe, celebratum anno 1536. parte decima quarta, numero decimo septimo, & decimo octavo, supponit usum Duarum Synodorum per annum, huic rei applicando veteres Canones bina Concilia quotannis celebrari præcipientes: unde intelligendi locum dat, has Synodos subrogatas fuisse Conciliis Provincialibus, quæ antiqui Canones celebrari præceperant: unam, scilicet, Quadragesimali tempore, ut ad Pascha celebrandum præpararentur sine discordiarum, quæ huic Festo dignè celebrando obstant; alteram, Autumnali tempore, ad dirimendas qualvis controversias vocum majori numero. Usus hujus hanc affert rationem celebratione Synodorum magnas impensas vitari generalium singularum Parochiarum inspectionum, seu visitationum.

Secundum Concilium Colonienfe, Anno 1549. mentem clariùs aperit de hoc usu, postquam enim dixit, Synodos in Ecclesia esse ad instar in corpore humano nervorum, adjungit, bis per annum celebrandam esse Synodum secundum antiquum Morem, excepta Diœcesi Leodiensi, in qua una duntaxat, propter ejus Latitudinem, celebrabitur. Verba Concilii laudare juvat, ut, quæ fuerit ipsius mens, quisque judicet. *Neglectis enim Synodis non aliter Ecclesiasticus Ordo dissuit, quam si corpus humanum solvatur nervis, idcirco statuimus, ut Synodus Diœcesana quotannis bis pro veteri quidem more. Sed juxta reformationis regulam, religiosius, & meliori cum fructu celebretur; suffecerit tamen in Diœcesi Leodiensi propter ejus Latitudinem, & multitudinem Prælatorum, semel quotannis rectè & studio ferventi celebrare.*

Concilium Rothomagensis 1581. Titulo de Episcopo numero trigesimo primo, postquam præcepit duarum Synodorum Celebrationem, permittit Episcopi judicio aliam remittere ad sublevandum Clerum, si id expedire judicaverit, dummodò alia diligentius convocetur. En verba Concilii; *Synodi Diœcesane quotannis suis temporibus celebrentur. Liceat tamen Episcopis; ad levamen sui Cleri, si ita expedire videbitur, de Duabus in anno unam remittere, & alteram diligentius convocare.*

Illud autem Concilium primum est Galliæ, quod, de reductione duarum Synodorum ad unam, loquitur, eamque ad Cleri levamen permittit. Secundum Concilium Colonienfe, jam unam ex duabus his Synodis remiserat; verùm, illa reductio solam Diœcesim Leodiensem spectabat, eamque permiserat, prop-

ter ejus Latitudinem, & multitudinem Prælatorum convocandorum. Hæc reductio absoluta erat; Concilii verò Rothomagensis, conditionalis, ita, ut Episcoporum arbitrio relinqueretur. Alia Concilia Galliæ, quæ de eadem reductione mentionem fecerunt, nullam apponunt conditionem, & absolute præcipiunt. Concilium Rhemensis, Anno 1583. Titulo 27. de Synodo Diœcesana, Numero primo, his verbis loquitur: *Synodi Diœcesana singulis annis semel duntaxat ad Cleri levamen tempore commodiori celebrentur.* Quod spectat Concilium Aquense, celebratum anno 1585. quamvis ex Concilio Rothomagensi desumpserit quod dicit de duarum Synodorum reductione ad unam, tamen modo absoluto loquitur.

Post tot Canones & alia testimonia, quæ invictè probant, in magno Ecclesiarum numero & plerisque sæculis à Jesu Christo ad nos usque, duas per annum Diœcesanas Synodos convocari debuisse, nullus dubitandi locus est, quin maximè necessaria visa fuerint; præcipuè, si attendatur, primo majorem partem eorum, qui ad eam convocabantur, animarum Curam habere, Abbates, Archidiaconos, Archipresbyteros, Decanos rurales vel Parochos; secundò, eosdem stricte teneri residere; Tertio, has Synodos per plures dies continuari, ut infra demonstrabitur. Quarto, præter commorationis tempus plures sæpe requiri dies ad eundem & redeundum. Quintò, nullas unquam causas justas admittas fuisse, quæ à residentia dispensarent, præter eas, quæ ex urgente necessitate, aut evidente Ecclesiæ utilitate nascebantur. Sextò, inter Parochos, ex quibus maxima pars Synodorum constabat, multos fuisse, qui Vicarios non habebant, & ex quorum absentia malum oriri poterat.

Ex his circumstantiis simul junctis sequitur, eos, qui tulere hos Canones, & alias Leges, de quibus mentionem fecimus, credidisse, magnæ fuisse necessitatis Diœcesanas Synodos, aut saltem evidentis utilitatis. His ergò in occasionibus, minime agebatur de dandis præcisè aliquibus consiliis, & de legendis aliquibus Decretis, quod fieri potuisset facile absque Synodo, & absque à residentia dispensatione; ergò consequens est, Secundum Ordinem aliquam exercuisse, in Synodis Diœcesanis, autoritatem.

CAPUT VII.

Autoritatis Secundi Ordinis, in Diœcesana Synodo, Probationes, desumptæ ex Testimoniis, quæ significant eos, qui tenebantur convenire ad Synodum Diœcesanam per Procuratorem, quando legitime impediabantur, interesse debere.

Nullus est, qui ignoret, Episcopos legitime retentos teneri ad Concilium Provinciale mittere suo loco aliquem virum conspicuum, non ad excusationes simpliciter ferendas, id enim Literis facile fieri poterat, sed ad jus exercendum, quod ipsi, si adfuissent, exercuissent. His de causis, coacti sunt Parochi, & alii legitime impediti; aliquem Clericum ad Synodum Diœcesanam mittere, ut vices absentis gereret; & ut vulgò Episcoporum Procurator mittebatur vocem daturus, idem dici debet de Parochis. Hac in opinione, necessarium duximus Statuta aliqua colligere, quæ de hujus Deputationis necessitate agant; præsertim ea, quæ dotibus, quas exigunt, in eo, qui eligitur, ad Procuratoris vices obeundas, talem conjecturam probant. Præcipua testimonia deponuntur ex Canonibus Conciliorum tum Vavrensis tum Mechliniensis, Gallicè Lavaur, & Malines.

Nihil adhuc antiquius inventum est de Deputatione, de qua agitur, quam quod legitur numero Sexto secundi capituli Constitutionum Eudis DE SULLY, Episcopi Parisiensis, anno 1196. Postquam præcepit omnes

omnes Presbyteros ad Synodum convenire, præcipue vero eos, quibus animarum cura commissa est, adjungit, si aliqua inevitabilis necessitas eos venire non sinat, suum Capellanum mittant, aut Clericum loco suo.

Seculorum præcedentium silentium de necessitate deputandi ad Synodum Diæcesanam modò adesset legitimum impedimentum, non invicè probat, antea ad eam convenire non coactos fuisse Parochos; nam fieri potuisset hoc silentium ortum fuisse: ex eo, quòd nullus adesse neglexisset, aut parùm; aut, si sæpè adesse neglexisset, huic malo provisum fuisse, absque lege propter hunc finem lata; aut Leges factas amissas fuisse: fieri etiam potest aliquas etiamnum esse, quæ ad meam non venerint cognitionem.

Quod de Synodo Parisiensi relatum est, iisdem terminis in Synodo *Bajocensi* legitur, Anno 1300. *Capite Secundo.*

Constitutiones Synodales *AIMERICI*, Episcopi Pictaviensis, anno 1367. nec non Constitutiones Synodales *SIMONIS* Episcopi ejusdem Urbis: anno 1387. alium addunt Casum Deputationis ad Synodum à Parochis casui impedimenti ex necessitate inevitabili orti, nempe, specialis dispensationis concessæ; & volunt hoc in Casu, sicut in primo, si non possint suos Capellanos mittere, Clericos idoneos mittant. Quod hi asserunt Episcopi, de juramento, quod præstabant Parochi, ad Synodum convenire, probat fuisse judicatam hanc præsentiam tam necessariam, & tam gravem, ut juramento, Synodo interesse, astringerentur Parochi; circumstantia prorsus inutilis, nisi ad Synodum vocarentur Parochi, ut in ea aliquam exercerent auctoritatem.

Quantùm ad speciales dotes, quas necessarias esse, in Deputatis ad Synodum, denotant hæ Constitutiones, quadam sunt à Concilio *Vaurensi*, Gallicè de *Lavaur*, constante Episcopis Provinciarum *Narbonensis*, *Tolosanæ* & *Auscitanæ*, cum suæ necessitatis ratione. Hæ autem dotes sunt experientia, prudentia & capacitas; quæ judicantur necessaria, quia in Synodis tractantur negotia alicujus momenti, & quæ sæpè non levem patiuntur difficultatem. Porro: harum dotum necessitas, & hujus necessitatis ratio, manifestè probant, Secundum Ordinem, in Diæcesana Synodo, aliquam auctoritatem exercere.

Statuta Synodalia Lingonensis Ecclesie anno 1404. loquuntur de necessitate aliquem ad Synodum mittendi, qui cum interesse tenetur, legitimo laborat impedimento; verùm cum nihil speciale contineant, inutile videtur referre, quod ab ipsis præcipitur.

Non idem dicendum est de Canone Concilii *Burdigalensis*, anno 1583. *Capite 33.* qui à Synodo arceat quemcumque ab alio deputatum, nisi speciale habeat mandatum, de quo fidem faciet. Hæc eo majori digna est attentione circumstantia: quòd evidenter astruat, quod in Diæcesana Synodo à Secundo Ordine fit, magni esse momenti; cum solæ res graves speciale exigant mandatum. Idem denotat verbum *idoneum* cum hac de causa dotes exiguntur, de quibus antea sermo habitus est, quæ omnes denotantur hac voce *idoneum*.

Verùm nihil luculentius afferri hac de causa potest, quàm quod Concilium *Mechliniense*, Gallicè *Malines*, refert, clarè namque probat, quod ut conjecturam proposuimus, nempe Procuratorem ad Synodum Diæcesanam missum, ad eam convenire; ut exercent jura illius à quo deputatur; & idem de eo ferendum esse judicium, quod fertur de Procuratore ad Concilium Provinciale missum. His enim verbis loquitur Titulo Vigesimo Sexto, Capite primo, *Concilio Provinciali vel Diæcesano debite convocato, omnes, qui de jure, vel de consuetudine illi interesse debent, die & loco præfixis personaliter comparebunt,*

Tom. I.

nisi legitime impediti fuerint. Quo casu tempestivè de causa impediti fidem facient, & nihilominus Procuratorem Virum Ecclesiasticum mittent, non tantùm ad audiendum & referendum, sed etiam ad deliberandum & agendum quæ Principalis faceret, si personaliter interesset, nec non ad simpliciter acceptandum & recipiendum quæcumque in ipsa Synodo statuta & decreta fuerint.

Hujus Concilii verbis apparet, quod, si Secundus Ordo in Synodo per Procuratorem, cum abest, deliberat, evidens sit, aliquam in ea ab eo exerceri auctoritatem, & quòd hic expressè asseritur à Concilio, potest & debet intelligi de testimoniis supra relatis. Neque enim cum fundamento objici potest, hanc Disciplinam in sola Provincia *Mechliniensi*, (Gallicè *Malines*) viguisse, ut in Diæcesana Synodo à Secundo Ordine aliqua auctoritas exerceretur, nisi antea probasset, nullà aliis in Provinciis, in Synodis auctoritate gaudere.

Huic Canoni tam efficaci ad Secundi Ordinis in Synodis auctoritatem probandam, aliqua verba attentione digna addenda sunt, quæ leguntur Capite Vigesimo Octavo Concilii *Narbonensis* anno 1609, de Deputato vel Procuratore. Decernit in Procuratione, eum, qui mittit, teneri observare, *quæcumque in dicta Synodo constituentur, & ordinabuntur, & ipsa satis sufficienter intimata declaraturum.*

CAPUT VIII.

Probationes auctoritatis Secundi Ordinis in Diæcesana Synodo, deprompta ex Canonibus, vel Statutis fidem facientibus de penis inflictis, iis, qui Synodo interesse negligunt, absque legitimo impedimento.

TAm severè infligebantur pœnæ, iis, qui Synodis interesse negligebant, ut justus concludendi locus sit, aliqua in iis Secundum Ordinem auctoritate gavissum fuisse, aliter pœna culpæ non responderet. Idem quoque inferri potest ex convenientiâ, quæ in hoc reperitur inter pœnas à Conciliis inflictas iis, qui iisdem Conciliis interesse negligebant, quamvis interesse tenerentur, & eas, quæ decreta sunt contra negligentiam eorum, qui Synodo non intererant. Hæc consequentia probabitur reflexione, observationi jungenda.

Antonius AUGUSTINUS sua in *Epitome Veteris Juris Canonici* Libro quarto, titulo sexagesimo quinto, Canones duodecim primorum Saculorum collegit, qui pœnas infligunt Episcopis, qui Conciliis interesse negligunt, ad quæ vocantur à Superioribus, & magna convenientiâ reperitur has inter pœnas, & pœnas à Canonibus & Statutis Synodalibus inflictas iis, qui Synodis, quibus interesse tenentur, interesse negligunt. Idem facilè & prima fronte videbitur, si ex una parte hoc caput legatur, ex altera legantur auctoritates, quas modò sum relaturus; nam indè infertur: ut his in Canonibus duplicis generis pœnas legi; alias indeterminatas, & generales sua in specie, ut eas, quæ decernuntur sub nomine correctionis fraternæ, aut Canonice correctionis, quæ omnes sunt sententiæ ferendæ; alias fixas, & determinatas, quæ sunt, aut suspensiones totales, aut partiales, vel excommunicationes minores, aut majores ad certum tempus, vel ad tempus non fixum: sic pariter duplicis generis esse pœnas in eos decretas, qui Synodo Diæcesanæ interesse negligunt; alias generales, contentas sub nomine Judicii Canonici; alias speciales, ut suspensio, aut major excommunicatio sententiæ ferendæ, aut lata, aut multa, aut pœna pecuniaria.

Si ad hanc relationem paulisper attendatur, facilè patebit, Synodum Diæcesanam non minùs gravem habitam fuisse quàm Concilium Provinciale ob maturitatem, quæ in eâ observatur, 1. ad nova Decreta condenda, vel ad antiqua confirmanda, 2. ad judicandas controversias, 3. ad conciliandos divisos, 4. ad conservandam pacem;

L 2